



TREMTINUS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2005 m. rugpjūčio 18 d.

Nr. 33 (666)

Išklausė šv. Mišių už Tauro apyg. įkūrėjus ir partizanus, aukotų Kalvarijos parapijos klebono kanauninko R.Žukausko, Laisvės kovotojai, susirinkę iš visos Lietuvos, kariška eisena atžygiavo ir stojo garbės sargybon prie šalia buvusios klebonijos pastatyto paminklo, jamžinusiame Tauro apygardos partizanų atminimą. Salia išsirikiavo Lietuvos šauliai ir gausus būrys Lietuvos kariuomenės karių savanorių. Renginio vedėjo aktoriaus P.Venslovo pakviesčiai LLKS prezidiumo pirm. dim. kpt. J.Čeponis, LLKS štabo virš. V.Balsys, LLKS atkurtos Tauro apyg. vadas J.Matukevičius pakėlė vėliavas. Skambėjo Lietuvos himnas, tylos minute pagerbtai žuvusieji.

LLKS atkurtos Tauro apyg. vado pav. V.Raibikis, vienas iš pagrindinių šios šventės rengėjų, perskaitė pranešimą, kuriame apibūdino Tauro partizanų apyg. įkūrimo reikšmę (pranešimą "Tremtinieje" spausdiname atskirai) bei atidengė prie buvusios klebonijos pastato pritvirtintą memorialinę lentą, kurioje įrašy-

Rugpjūčio 14 d. Marijampolės r., Skardupiuose, buvo surengtas iškilmingas LLKS Tauro partizanų apygardos 60-ujų įkūrimo metinių minėjimas



Lietuvos laisvės kovotojai žygiuoja į buvusios klebonijos kiemejį



Lietuvos partizanai garbės sargyboje

ta: "Kovai už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Čia, Skardupiuose, 1945 m. rugpjūčio 15 d. buvo įkurta Tauro partizanų apygarda". Ši atminimo ženklą pašventino kunigas kanauninkas R.Žukauskas.

Prisiminimais apie Laisvės kovą šiame krašte dalijosi buvęs Tauro apyg. partizanas, atkurtos Pietų Lietuvos sr. vadas dim. mjr. P.Pečiulaitis. Apie Tauro apyg. įkūrimo iniciatorius – kunigą Antaną Ylių ir kpt. Leoną Taunį-Kovą pasakojo buvęs Tauro apyg. partizanų ryšininkas, garbės šaulys gyd. H.Sinkus. Eiles skaitė buvusi partizanų ryšininkė J.Belickienė.

"Suvalkija visada garsėjo ne tik derlinga žeme, bet ir joje išaugusiais racionaliai mąstančiais žmonėmis. Šiame krašte užaugo tautos šaukliai varpininkai, dr. J.Basanavičius ir himno autorius dr. V.Kudirka, 1918 m. kėlę lietuvius naujam gyvenimui.

(keliamas į 5 psl.)

Numeryje skaitykite:

2 Tarptautinių reikalų žinovai savo komentaruose ir svarstymuose patys susipainioja ir sujaukia skaitytojų supratimą apie įvykius, susijusius su Lietuva

4 Vadinamoji "Šatrijos" byla tebéra įvairių gandų šaltinis. Advokatas Kazimieras Motieka mano, kad ji dar turėtų tapti

6 Jei likimas duotų kitą gyvenimą, kadaise pasirinkusieji tarnavimo tėvynei kelią nueitų senomis pėdomis

Rugpjūčio 23 d. minėsime Juodojo kaspino dieną. 10 val. šv. Mišios Kauko Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje, 12 val. iškilmingas minėjimas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje, varpų muzikos koncertas.

Širdimi gerbkime savo vėliavą

Štai netrukus prasidės nauji mokslo metai, žymintys 12 metų, kai išsinešdino iš Lietuvos svetima kariuomenė, pusšimtį metų laikiusi savo replėse mūsų kraštą. Tai gi rugsėjo pirmoji – ne tik mokslo metų pradžia, bet ir Laisvės diena, primenantį 1993 m. rugpjūčio 31-ąjį – paskutinę Rusijos kariuomenės buvimo Lietuvoje dieną. Tai turėtų pažymėti visos mokyklos, ypač per iškilmingą mokslo metų atidarymo šventę. Turėtų pažymėti ne tik tą įvykį, bet ir mūsų taučios ilgai trukusias pastangas išsivaduoti iš sovietinio okupantų. Tą dieną – ne formaliai, o su tam tikra patriotinė nuotaika, skambant Valstybės himnui – turėtų pakilti ir mūsų garbingoji Trispalvė. Šia proga prisimintina priešporą metų priimta įstatymo pataisa "Dėl Lietuvos valstybės vėliavos". Joje numatyta, kad valstybės vėliavos prie valstybinių aukštųjų ir valstybės bei savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklų iš-

keliamos prasidėjus mokslo metams ir nuleidžiamos jems pasibaigus. Ši įstatymo pataisa priimta tikintis, kad moksleiviai labiau jaus pagarbą valstybės simboliams. Manytą, kad plevėsuojanti vėliava prie mokyklos pastato savo įvaizdžiu prisiđeles ugdom mokinių širdyse mūsų dvasinės kultūros vertėbes, skatins pagarbą valstybei, tautai. Juo labiau kad ši vėliava, pirmą kartą pakilusi 1919 m. sausio 1-ąjį Gedimino pilies bokštę, nuėjo kartu su mūsų tauta didelį pasiženitimo, heroiškumo, išbandymų kelią. Ji pažymėta kraujo, kalėjimų, lagerių ir neišdildomos Tėvynės meilės kaina. Ji – mūsų Laisvės ir gyvosios Lietuvos simbolis. Vėliavos pakelėmas bei jos nuleidimas turėtų duoti impulsą susikurti mokyklose ši veiksmą lydinčią pagarbią apeigą.

Tačiau ar iš tikrujų taip yra mūsų mokyklose? Prisiminkime praėjusių mokslo metų pradžią. Reta mokykla pamainėjo Laisvės dieną ar Trispal-

(keliamas į 2 psl.)

Kelias, atvedės į laisvę

Dar 1989 metų rugpjūtį, kai šimtai tūkstančių Baltijos valstybių žmonių nutiesė gyvą grandinę nuo Vilniaus iki Talino, tikėjome, jog šis kelias mus atves į laisvę. Tada, rugpjūčio 23-ąją, pirmą kartą viešai buvo paskelbti Molotovo-Ribentropo pakto dokumentai, paminėtos 50-osios jų atsiradimo metinės ir viešai pasmerktas rudasis fašizmas ir raudonasis teroras.

Tomis dienomis buvome nuoširdesni ir atviresni, buvome laimingi, nes visi įėjome į vieną tikslą, jautėme ir girdėjome nepriklausomybės pulso tvinksnius.

Minime 16-ąias Baltijos kelio metines. Kasmet prisimindami Molotovo-Ribentropo pakto padarinius rugpjūčio 23-ąją įvardijame kaip Juodojo kaspino dieną.

Tą dieną deramai pamini visi LPKTS skyriai – išklausomos šv. Mišios už tautos kankinius, aplankomos jų amžiniojo atilsio vietas, memorialai, kapinės, uždegama žvakucių, padedama gėlių.

Neblėstanti šlovė Lietuvos laisvės kovų dalyviams.

Šventės Murza negadino

Atviras laiškas "Ekstra žinių" žurnalistui N.Povilaičiui dėl rugpjūčio 8 d. išspausdinto straipsnio "Šventę gadino Murza – politinių kalinių saskrydyje liejosi gérimalai ir piktžodžiai nacistai"

Gerbiamas Nerijau Povilaitis ir "Ekstra žinių" redakcija, dėkojame, kad ne-patingėjote atvykti rugpjūčio 6 d. į Ariogalą ir saskrydžiui "Laisvės ugnis – ateities kartoms" skyrėte be-

veik visą laikraščio puslapį. Tačiau Jūsų pašaipa ir ironija Lietuvos laisvei gyvenimą paaukojusiųjų atžvilgiu yra skaudi ir neteisinga.

(keliamas į 2 psl.)



Vilius BRAŽENAS

Širdimi gerbkime savo vėliavą

(atkelta iš 1 psl.)

Matydamas ir girdēdamas visa tai pagalvoji, kokiu keliu mes einame, kur mūsų savigarba, kur tautinis orumas, kur vadinamoji pilietinė sąmonė, kur tū gražių tikslų, priimant Seime jau minėto įstatymo pataisas, įgyvendinimas? Čia pat prisimena prieškary dar laisvo Vytauto Didžiojo universiteto paskutinio rektoriaus profesoriaus Stasio Šalkauskio pasakyti žodžiai: "Lietuvos ateiti mes turėsime pastatyti ant trijų kolonų – lietuviybės, krikščionybės ir demokratijos". Si statyba turėtų vykti per gyvą tautos idealą, per gyvą kūrybinę mintį, per išugdytos savoje tautinės savimonės sampratą. Ši dieną salygomis tai pasiekti nelengva, ypač skaičiavant mūsų sąmonę lyg madingoms kosmopolitinėms – vadinamosioms "pasaulio žmogaus" ar tautinio nihilizmo nuotaikoms, paprasčiausiai vedančioms į tautinės dviasios griūtį bei abejinguamą. Pagaliau reikėtų visiems

sukrusti, atsigrežti į savo šaknį, prisiminti kažkada skelbtos tautinės mokyklos nuostatą, kurios gyvas pavyzdys buvo pasiaukojuis savo kraštui žmonių išugdymas, paaukojuis net savo gyvybę dėl Lietuvos laisvės. Tada savo širdimi pajustume ir mūsų garbingos Trispalvės bei kitų valstybės simbolių gyvają prasmę, jų sasają su mūsų pačių išlikimu.

Nuo šių mokslo metų dvi Kauno bendrojo lavinimo mokyklos – "Ažuolo" ir Mato Šalčiaus, greta jau didelį autoritetą turinčios Jézuitų gimnazijos, pradės žengti katalikiškos ideologijos stiprino kryptimi. Čia numatyta didesnį dėmesį kreipti tautinės savimonės ugdymui. Tai turėtų būti didelė paramatomos mokykloms, kurios neabejingos ir mūsų tautinės gyvybės išsaugojimui. Svarbu patiem mokytojams savo širdyje turėti šiuos kilnius idealus. Taigi širdimi į širdį...

Zigmas
TAMAKAUSKAS

Šventės Murza negadino

(atkelta iš 1 psl.)

Po to, kai Lietuvoje atsiranda ministrų, klastojančių dokumentus, ir vienadieniu prezidentų, išduodančių valstybės paslapčius, po to, kai atsakingi valstybės pareigūnai plėšia valstybės turą, o bankai vagia kruvinu prakaitu uždirbtus milijonus, buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai išlieka vienais iš svarbiausių, jeigu ne vieninteliais, mūsų tautos ir valstybės moralinių autoritetais.

Šie žmonės susirenka kartą per metus į saskrydį Ario-galoje. Čia dalijasi savo priiminimais, džiaugiasi pamatai dar gyvus savo draugus. Jie negali užsisakyti kepsnių iš brangių restoranų. Jie niekada neturėjo ir neturės milijonų, už kuriuos galėtų nusipirkti sočią kasdienybę ir prabangias šventes. Šie žmonės dirbo ir šalo Sibire ir Kazachstane, skurdo ir buvo niekinami sovietinėje Lietuvoje. Ir jeigu dabar, susitikę su likimo draugais, išlenkia vieną kitą taurę, užsikanda savo pasigaminta dešra ar savo išaugintais lašiniais, tai tikrai mūsų valstybei nekainuoja milijonų iš biurokratų ir klerikų reprezentacinių fondų.

Kad šaipotės iš prof. Vytauto Landsbergio, nieko nauja. Čia Jūs tiesiog prisiungiate prie minios sovietinio mentaliteto žurnalistų,

kuriems žmogus, atvėrės kelius į Laisvę ne tik Lietuvai, bet ir kitoms Europos šalims, atrodo nesimpatiškas ir net pavojingas.

Norime padėkoti už tai, kad sąžiningai pacitavote Prezidento Valdo Adamkaus žodžius. Jo žodis M.Murzai ir V.Mažonui buvo griežtas, tačiau teisingas. Galėtume tik paklausti, kas atsiuntė šiuos bandžiusius prisilieti ar bent pasiūlyti prie buvusių tremtinų kūrenamo laužo.

Lietuva yra viena iš nedaugelio šalių, kurioje populistiniai demagogai iki šiol neturi bent kiek ryškesnės įtakos. Nėjo lietuvių ir netarnavo SS legionuose, ir nepasiduos jie murzininkų ir mažoninkų pliurpalams. Išgyvenę penkis sovietinės propagandos dešimtmečius, Lietuvos žmonės išsaugojo sveiką protą ir teisingą Laisvę ir neprieklausomybės supratimą. Ir už tai mes turime būti dėkingi buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams, kurie savo gyvenimu ir tikėjimu Laisvę idėjomis yra vieni iš gražiausių pasiaukojimo demokratijai pavyzdžių.

Jeigu šito Jūs nematėte Ario-galoje, mums labai gaila. Atvažiuokite kitamet, o gal dažniau atsiverskite "Tremtinį"

Audronė
KAMINSKIENĖ,
"Tremtinio" redaktorė

Geopolitiniai metai "Bernardinuose"

Dažnokai mūsų tarptautinių reikalų žinovai savo komentaruose ir svarstymuose patys lyg pakulose susipainioja ir sujaukia skaitytojų ir klausytojų supratimą apie su Lietuva susijusius įvykius.

Bet kokį pasaulinių įvykių svarstant iš Lietuvos interesų taško tenka naudoti gan sudėtingą geopolitinę formulę. Aišku, kad formulėn įdėjus klaudingus "žinomuosius", ir sprendimas bus klaudingas.

Daug lengviau būtų ir komentatoriams, ir klausytojams susigaudyt, kuriais pagrindais bandoma išspręsti geopolitinius klausimus, jei į formulę vietoje "kosmopolitizmo" ar "internacionalizmo" būtų įdedamas "globalizmas". Matyt, politikai, politologai ir žurnalistai tą terminą vartoti kažkodėl vengia, kaip okupacijos metais buvo nevalia vartoti žodžių "okupacija" ir "neprieklausomybė". Gal todėl dar ir dabar vengiamą dalykiškai kalbėti ne tik apie tai, bet ir apie Atlanto chartijos melą, apie Jaltos išdavystę, apie Jungtinės Tautų įsteigimą globalistų, o ne taikos tikslams siekti.

Gan geras komentatorių klaudinimo pavyzdys yra ELTA parengtas "Bernardinų" interneto svetainėje 2005 m. liepos 18 d. paskelbtas pasiūlymų rinkinys Potsdamo konferencijos 60 metų suakties proga. Jame, lyg susitarus, kone "išbaltinama" Jaltos išdavystę ir atsakomybę už pasaulio sujaukimą suverčiama ant išdavystę detalizavusios Potsdamo ir kažkokios neįvykusios (taikos?) konferencijos. Vakarų ir Rytų globalistų išdavikiškas sandėris pateisinamas Vakarų neva nenorū kariauti. (Su žlungančia, vos bekvėpujančia, išsisémusia Sovietų sąjunga?) Štai pavyzdžiai. E.Zingeris esą pažymėjęs:

"Potsdamo konferencija nulėmė, kad pusę amžiaus išgyvenome vergijoje, baimėje, politinėje ir ekonominėje depresijoje. J.Stalinas mus grąžino į viduramžius". Ar jis bando pasakyti, kad viduramžiais ar dar nežinia kuriamo praėjusio tūkstantmečio šimtmetyje žmonės sirgo "politine ir ekonomine depresija", kai vargu ar apie tokius dalykus kas žinojo? Be to, išeitų, jog sovietų okupacijų metu buvo tik "baimė", o nebuvu tautžudystės, kalėjimų ir mirtininkų stovyklų. O vergija pasaulyje dar ilgokai tėsesi ir po viduramžių. Ir vargu ar viduramžiais buvo žudoma, kaip sovietijos vergijoje, vertinga nuosavybė – vergai. Tačiau taip komentuoja parlamentaras.

"Tarptautinės teisės eksperitas Darius Žalimas" tvirtina: "Jei faktiškai tų teritorijų (Rytų Europos – ELTA) užėmimas būtu paliktas Sovietų sajungos įtakos zonoje, alternatyva buvo kitas karas. Vakarai nusprendė palaukti, kol sovietų imperija pati susibyrė". Štai kaip kalba teisinkas, iibrės (be gelbėjimosi rato) į gilius ir drumzlinus geopolitinius ir karinės strategijos vandenis. Jo bėda, kad nėra įterpės globalizmo – pasaulinės valdžios siekimo – į geopolitinę formulę. Juk kas tada begalėjo kariauti su "Vakarais", konkretiai – su vienintele išlaikiusia galybe JAV? Ar SSRS, kurios Raudonoji armija mito JAV konservais, važinėjo JAV sunkvežimiais, naudojo JAV parūpintą ginkluotę? Deja, kad SSRS nesubyrėtų, JAV globalistai per Iraną jai siunte ginkluotę ir maistą dar septynis mėnesius po karo. Gerokai kliuvo ir per Maršalio planą. Ir po to JAV valdžios ir verslo globalistai ramstė sovietus pusdykiai grūdais, te-

chnologijomis ir prestižu. Tuo pasirūpino dargi ir Vakarų globalizmo partnerio SSRS 200 agentų JAV strateginėse pozicijose. Vienas jų buvo prezidento Ruzvelto svarbiausias patarėjas Baltuosiouose Rūmuose Haris Hopkinsas.

Jei Vakarai būtų nenorėję kariauti, būtų priimtas vokiečių antinacių siūlymas pasi- duoti Vakarams jau 1943 m. pavasarį, kai Raudonoji armija dar tebebuvo kažkur prie Vitebsko. Tačiau visų tautų jaunų vyru žudynės tėsesi dar du kruvinus metus, kad Stalinas sutiktu įsteigt JTO. JAV senatorius ir aviacijos generolas Baris Goldvateris yra pareiškęs: "Karas be reikalo buvo užtęstas du metus, ir tai sukūrė sovietų imperiją". Jis pats dalyvavo kare ir tikriausiai buvo patikimesnis strategas net už geriausią teisininką ar ambasadorių Izraeliye. Panašią giesmę apie karą ir sovietijos sugriuvimą gieda "sovietologas, buvęs Lietuvos ambasadorius Izraeliye Romas Misiūnas". Susidūrė asmeniškai ir stebėjės jo "bendradarbiavimo" veiklą išeivijoje buvau susidaręs nuomonę jį buvus vienu iš pačių "liberaliausią" išeivijos jaunesniosios kartos narių. Tad nenustebau pa- skaitęs jo nuomonę, kad "toks Vakarų neveiklumas (išdavystė – V.B.) Baltijos šalių atžvilgiu joms tam tikra prasme išėjo į gera". Taip, ir aš perskaiciau kelis kartus. "Į gera" išėjo 50 metų trukusi genocidinė okupacija?!

Kol geopolitinėse formulėse nebus naudojami tikri "žinomieji" ir iš jų bus išmetami visaip galimi suprasti sa- vivaldos bei valdžių sistemų pavadinimai, kaip "demokratija", komentatoriai neišvengiamai klys ir klaidins mus visus. Tauta per dažnai mai- tinama geopolitiniais mitais.

Galimi posūkiai "Šatrijos" byloje

Žiniasklaidoje vis garsiau skambant žemės ūkio ministros Kazimiro Prunskienės pavardei, ypač jai gavus kniaginės regalijas iš Sankt Peterburge įsikūrusių imperinius Rusijos siekius puoselėjančių Tarptautinių asmenybės rūmų, pradėta vėl domėtis jos, kaip KGB bendradarbės, byla.

Tikėtina, kad buvusi premjerė, vos nesužlugdžiusi atkurtos Lietuvos valstybingumo, pastarosiomis sa-

vaitėmis atvirai puolusi į konfrontaciją su užsienio reikalų ministru neva dėl to, kad jos, "kniaginios", ordinus per TV parodė, vykdo prorusišką Lietuvos užsienio politiką, priešingą oficialiajai, nukreiptai į Vakarus. Šias prie- laidas pagrindžia ir jos kelionės į Kaliningradą ir kitus Rusijos ir Baltarusijos miestus bei pareiškimai čia ji sickianti padidinti Lietuvos žemės ūkio produkcijos eksportą į Rusiją.

Tokie šios politikės vie- ši veiksmai verčia mąstyti apie jos vykdomos alternatiyvios politikos priežastis. Tuo labiau kad klausimas dėl jos bendradarbiavimo su KGB visuomenei liko atviras. 1992 metais Lietuvos Aukščiausasis Teismas (AT) K.Prunskienė pripažino bendradarbiavus su KGB. Dešimt metų ji oficialiai neginčio šio sprendimo.

(keliamas į 3 psl.)



Galimi posūkiai “Šatrijos” byloje

(atkelta iš 2 psl.)

2003 m. Vilniaus apygardos teismas keistomis aplinkybėmis, K.Prunkienės prasymu atnaujinti procesą, uždarame teismo posėdyje priėmė sprendimą esą panaikinantį AT sprendimą dėl jos “sąmoningo bendradarbiavimo” su KGB. Šis naujas posūkis “Šatrijos” byloje sutapo su jos, kaip kandidatės į LR prezidento postą, rinkiminių kampanijos pradžia. Priminime, kad 2004 m. vyko priešlaikiniai Prezidento rinkimai, atstatydinus priesaiką sulaužiusi ir ruso J.Borisovo valdomą Rolandą Paką. Kas galėtų paneigti, kad į R.Pakso rinkiminę kampaniją tiketinai investavusi Rusija neatsisakė savo užmačių skverbtis ir darysti įtaką aukščiausiam valstybės asmeniui? O jei taip, ar K.Prunkienė nebuvo kita galinga Rusijos statytinė? Trukdė tik 1992 m. AT sprendimas, pagal kurį ji turėjo visos savo rinkiminės kampanijos metu pranešinėti Lietuvos žmonėms apie buvusias sąsichas su KGB. Žinoma, tai būtų labai nemažoni ir sunkinant aplinkybę LR prezidento rinkimuose. Todėl ji ir buvo pašalinta. O įrodymai apie jos bendradarbiavimą su KGB niekur nedingo, jie tebéra.

Seimo narių grupė, tarp jų Tėvynės sajungos frakcijos nariai: P.Jakučionis, A.Stasiškis, R.Juknevičienė, R.Kupčinskas, S.Pečeliūnas, viešai kreipėsi į K.Prunkienę, kad ši pati paviešintų slaptą 2003 m. Vilniaus apygardos teismo priimtą išteisiamajį sprendimą.

Deja, K.Prunkienė Seimo nariams atsakė norėjusi vieno teismo proceso, “bet dabar, kaip ir kiti piliečiai, privalanti gerbti ir vykdyti priimtą teismo sprendimą”.

Ji 2005 m. rugpjūčio 5 d. laiške teigia: “Proceso eigoje paaiškėjo, kad nesant jokių bendradarbiavimo faktų, įtarinėjimo pretekstą mano oponentams padėjo parūpinti kai kurie buvusių slaptujų tarnybų pareigūnai, bandę įsiteikti įtarimų iniciatoriams. Liu-dijimai ir viso proceso eiga netikėtai atskleidė daugybę kompromituojančių aplinkybių apie eilės asmenų dalyvavimą sufabrikuojant man mes-tus įtarinėjimus ir netgi jų veiklą slaptosiose tarnybose”.

Taigi ji pati neviešins savo reikalų, matyt, jai tai labai neparanku. Maža to, dangstydamasi teismo sprendimo slaptumu, ji meta abstrakčius kaltinimus į dešiniajā politinēs stovyklos pusę.

Iš tiesų kai kurie politikai yra susipažinę su minimu slaptuoju teismo sprendimu. “Tremtinys” ketino ji išspausdinti, tačiau Vilniaus apygardos teismo pirmininkas A.Šumskas raštu vienam politikui griežtai uždraudė sprendimą viešinti, skelbtį žiniasklaidoje ar pateikti kitims asmenims. Nors kiti teisininkai yra tos nuomonės, kad Lietuvos teismų darbas negali būti prilygintas bolševikinėms “troikoms” ir privalo būti viešas.

Ši padėtis negali būti beišeities. Visuomenė jau kelia žiniasklaidoje šio keisto Vilniaus apygardos teismo padaryto sprendimo klausimą. Todėl “Tremtinys” spausdina advokato K.Motiekos ir “Extros” žurnalisto R.Varanausko pokalbi.

K.Motieka įsitikinės, kad tiesą apie K.Prunkienės veiklą vistik reikėtų išsiaiskinti, ir tai yra visiškai įmanoma, Liustracijos komisijai pradėjus iš naujo nagrinėti “Šatrijos” veiklos įkalčius. Tačiau Liustracijos komisijos vadovė D.Kuodytė jau kitą dieną po minėto interviu ir K.Motiekos siūlymo naujienų agentūrai BNS pareiškė esą nežinanti, kokių būdu komisija gali priimti kokius nors sprendimus dėl šios bylos.

“Taip ji komentavo Nepriklausomybės Akto signataro, žinomo advokato Kazimiero Motiekos žodžius, jog komisija galėtų parodyti “ryžtingumą”, siekdama, jog būtų paviesintas įslaptintas Vilniaus apygardos teismo sprendimas “Šatrijos” byloje. D.Kuodytės teigimu, Liustracijos komisija nėra įgaliota skelbtį jokių dokumentų, be to, jos nuomone, kalbėjimas apie šią bylą yra “pavėluotas ir politizuotas”, – rašoma BNS.

Iš tiesų šis D.Kuodytės pasisakymas yra per daug skubotas ir neapgalvotas, padarytas neapsvarsčius visų Liustracijos komisijai LR įstatymais suteiktų galimybų ir galių. Todėl ypač dabar reikalingas buvusių politinių kalinių ir tremtiniių, partizanų, jų organizacijų viešas K.Motiekos iniciatyvos palaiumas bei reikalavimas Lietuvos teismams liautis žaidus bolševikines “troikas”, teismų priežiūros instancijomis – išsiaiškinti slaptuosius Vilniaus apygardos teismo viražus, o Liustracijos komisijai – atlikti savo darbą iki galio, aiškinantis KGB bendradarbės “Šatrijos” “nuopelnus” Lietuvai.

Ingrida VĒGELYTĖ

Ivykiai, komentarių

Anarchizmu kvepianti strategija

Vienintelio valstybės valdytojo skonį vis labiau juntantis premjeras jau visai nebesimulkina. Jis ēmė kištis į žiniasklaidos reikalus reikalaudamas atsiprašymu už jam neįtinkančių žurnalistų skelbiamas publikacijas. Tiesa, kai kas teigia, kad A.Brazauskas, besielgiantis tarsi pirmasis LKP CK sekretorius, ir negali elgtis kitaip. Juk kas gali dristi nesutikti su pirmojo sekretoriaus nuomone ar prieštarauti dabartinio partinio nomenklaturinio oligarchinio “politbiuro” sprendimams. Be reikalo šaipomasi iš buvusios sovietinės Vidurinės Azijos respublikų prezidentų, irgi buvusių pirmųjų SSKP sekretorių, savivaliavimo ir feodalinės vienvaldytės. Juk ir Europos Sąjungos narėje Lietuvos atsirado savų feodalų su pačiu didžiausiu priešakyje.

Ar kas yra girdėjęs iš LKP-LDDP, dabar tariamujų socialdemokratų, vadovinės vieną žodį apie Tėvynę, patriotiškumą, partizanų indėli kovojant už Lietuvos laisvę. Todėl Prezidento pareikštasis susirūpinimas moralės ir patriotiškumo stoka, tiksliau, tokį dalyką nebuvinu, vadinamojoje keturių partijų koalicijoje téra tiktais.

Kol vyksta tokie dalykai,

Naujas Kremliaus taikinys

Kremliaus vadovams nepaliaujant pulti, prie Rusijos priešais paskelbtų Baltijos valstybių ir Lenkijos, priskirta ir Ukraina bei Gruzija. Oabar naujuoju taikiniu pasirinkta ir Moldova. Maskvą ypač siutina Moldovos prezidentas komunistas Vladimiras Voroninas, kuris savo pagrindinės politikos tikslu paskelbė Moldovos sieki įsilieti į euroatlantines struktūras. Bet labiausiai Kremlį papirkino V.Voronino ir Moldovos parlamento reikalavimas išvesti Rusijos armijos dalinius iš niekieno nepripažintos Padniestrės “respublikos”. Maskvą ir Tiraspolį (Padniestrės “respublikos” sostinę) sunervino Moldovos paskelbtas planas, kaip galima ir kaip reikia sureguliuoti Padniestrės konfliktą. Moldovos parlamentas priėmė įstatymą dėl Padniestrės statuso. Pirminė, anot prezidento V.Voronino, įgyvendinant šį statusą, Rusijos kariuomenė turi būti greičiau išvedama iš Padniestrės. “Mes privalome įtikinti Rusiją kuo greičiau išvesti savo karinius dalinius iš Padniestrės regiono todėl, kad rusų karių buvimas Padniestrė-

je yra politinis separatistinio režimo lietsargis”, – pabrėžė V.Voroninas.

Aišku, su tokia Kišiniovo pozicija kategoriškai nesutinka Maskvos palaikoma, perdém kriminalizuota Padniestrės valdžia. Jos “prezidentas” Igoris Smirnovas pareiškė: “Rusijos taikdariai sustabdė kraujo praliejimą 1992 metais ir jau trylika metų patikimai saugo taiką regione. Jie tai darys ir toliau”.

Padniestrės separatistų vadivoms labai nepatinka Moldovos parlamento patvirtintas Padniestrės statusas. Kišiniovos tvirtina, jog šis statusas bus labai svarbus žingsnis sureguliuojant Padniestrės konfliktą. Jame numatyti garantijos Padniestrės gyventojams, didelė autonomija po to, kai rusų armija pasitraukė iš Padniestrės. Ir šį statusą, kuriam pritaria ir Ukrainos prezidentas V.Juščenka, Tiraspolio separatistų vadiva I. Smirnovas pavadino “cinizmo viršūne”. Atsakdamas į tai Moldovos prezidentas V.Voroninas sakė, kad jam svarbiausia pasaulio bendruomenės ir kaimyninės

Kėdainių oligarchas V.Uspaskichas ir toliau šaiposi iš valstybės. Jis paniekinamai krizena per visas televizijas, kai jo paklausia, kodėl jis negrąžina jam nebegaliojančio diplomatinio paso. Ir nesirengia atiduoti, nes, pasirodo, jam reikia važiuoti į tévynę Rusiją “verslo reikalais”. Na, o Užsienio reikalų ministerijos valdininkai tiktai skėčioja rankomis. Pasirodo, įstatymuose nėra numatyta procedūra, kokiu būdu tokiam “diplomatui” išduotas diplomatinis pasas turi būti grąžintas, ir nenumatytos priemonės, kaip tą pasą išsi-reikalauti... Pasak Užsienio reikalų ministerijos Konsulinio departamento direktoriaus Petro Anuso, apie jau nebegaliojantį rusų oligarcho V.Uspaskicho diplomatinį pasą informuota Valstybės sienos apsaugos tarnyba. Bet pasieniečiai lyg niekur nieko leidžia oligarchui juo naudotis ir nekonfiskuoja diplomatinio paso, kaip derėtų. Todėl norm nenorom peršasi minčis, kad V.Uspaskichui, kaip valdančiosios grupuotės, vadinos koalicija, politbiuro, atsiprašau – Politinės tarybos nariui, jokie įstatymai ar taisyklės negalioja.

Ukrainos bei Rumunijos reakcija į tai, kaip bus išspręstas šis klausimas, o ne Padniestrės separatistų reiškiamai nuomonė. V.Voroninas dar kartą atkreipė dėmesį, kad Padniestrei bus suteiktas ypatingas autonominis-teritorinis statusas vieningos ir nedalomos Moldovos Respublikos sudėtyje. Moldovos prezidentas pažymėjo, kad po Rusijos kariuomenės iš Padniestrės išvedimo sektų vienuoliai šio regiono valdžios rinkimai. Tačiau nei Maskva, nei Tiraspolis apie jokius rinkimus nenori net kalbėti.

Vis didesnę įtaką Kremliuje įgaunantis, ir, kaip prognozuojama, galimas V.Putino įpėdinis, gynybos ministras Sergejus Ivanovas pranešė, jog Rusija iš Padniestrės savo kariuomenės neišves. Bent jau iki tol, kol neišveš iš savo karinių sandelių visos ginkluotės bei kito turto. Pasak S.Ivanovo, pusė Rusijos “taikdarių”, esančių Padniestrėje, nieko daugiau ir nedaro kaip tik saugo tą turą. Tam, kad ginklai bei šaudmenys nepatektų į “nepatikimas” rankas.

Jonas BALNIKAS



Neseniai grupė įvairių Seimo frakcijų narių paragino žemės ūkio ministrę Kazimirą Danutę Prunskienę imtis žingsnių, kad būtų išslaptintos ir paskelbtos Ypatingojo archyvo bei teismų bylos dėl jos galimo bendradarbiavimo su KGB medžiaga. "Vadinauji "Šatrijos" byla tebéra įvairių gandų visuomenėje šaltinis ir tik absoliutus viešumas gali padėti pakeisti susiklosčiusią padėtį", – teigta atvirame parlamentarų laiške.

Aukščiausijoje teismo (AT) Civilinių bylų kolegija 1992 m. rugsėjo 14 d. savo sprendimu patvirtino faktą, kad K.D. Prunskienė "samoningai bendradarbiavo su KGB". Tačiau 2003 m. gegužės 15 d. Vilniaus apygardos teismas (VAT) uždarame posėdyje nusprenčė panaikinti AT sprendimą ir atmetė faktą, kad K.D. Prunskienė bendradarbiavo su KGB.

Nors VAT nagrinėtos bylos medžiaga yra nevieša, ši kontraversiška byla šiuo metu jau keliauja iš rankų į rankas. Apie jos peripetijas "Ekstra" kalbėjosi su Nepriklausomybės Akto signataru, Atkuriomojo Seimo laikinosios tyrimo komisijos KGB veiklai ištirti pirmininko pavaduotoju, advokatu Kazimieru MOTIEKA.

– VAT sprendimas, be jokios abejonės, įstatymu nustatyta tvarka gali būti skundžiamas, kaip ir visi kiti pirmos instancijos teismų priimti sprendimai. Apeliaciniams, o vėliau Aukščiausiajam teismui. Kiek man žinoma, ketinta tai daryti. Kadangi ši byla VAT buvo išnagrinėta nedalyvaujant buvusios Seimo komisijos, Generalinės prokuratūros atstovams, tai atsiskaito taip, kad neliko kam to sprendimo apskursti. Byla nagrinėta dalyvaujant tik vienai šaliai.

Kaip paaiškinti tokį savitą teisingumo vykdymą?

– Teismas kvietė dalyvaujanti Seimo atstovą, tačiau jis dalyvauti atsisakė. Tad buvo kalbama tik su viena suinteresuota puse. VAT lyg ir pats užėmė kitos pusės poziciją. Nagrinėjant šią bylą neliko jokio rungtyniškumo principo, kai jis yra būtinės. VAT įtai užmerkė akis, o taip tikrai neturėjo būti.

– Nors VAT sprendimas formaliai yra neviešas, tam tikri jo niuansai tampa vis labiau žinomi visuomenei. Bylos slaptumas daugiausia susijęs su tuo, kad joje liudijo buvę KGB darbuotojai, visokeriopai teisinę

K.Motieka: "Šatrijos" byla dar turėtu testis

K.D. Prunskienė. Artas slaptumas, turint galvoje jau ne vienerius metus besitęsančias aistras dėl "Šatrijos", yra pateisinamas? Net jums, nors buvote vienos iš suinteresuotųjų pusų atstovas, neleista susipažinti su teismo sprendimu.

– Tas slaptumas man atrodo labai dirbtinis. Tokį slaptumą būčiau supratęs 1992 metais, tačiau tada ši byla buvo nagrinėjama viešame posėdyje. Su visa bylos medžiaga galėjo susipažinti ir pati K.D. Prunskienė. Ji net priežiūros tvarka nuosprendė galėjo apskursti AT pirmininkui, tačiau tokia teise nepasinaudojo.

Dėl naujai atsiradusių aplinkybių ji kreipėsi į kitą teismą po dešimties metų. Kokios gi tos "naujos aplinkybės"? Kol posėdžiai buvo vieši, aš juose dalyvavau ir supratau, kad K.D. Prunskienės pareiškimas paremtas tuo, kad esą jos pasižadėjimas dėl bendradarbiavimo su KGB yra falsifikuotas. Tačiau šis klausimas jau išspręstas 1992-aisiais, nes tuo metu padaryta ne viena, o kelios ekspertizės: rašysebos, popierius, rašalo ir pan. Nebuvo jokios kalbos apie galimus falsifikavimus.

– Viena iš papildomų ir esminių aplinkybių buvo ta, kad raštas, kuris įvardijamas kaip pasižadėjimas bendradarbiuti su KGB, niekada nepriklausė kokioms nors įstaigoms, o buvo gautas iš fizinių asmenų. Ar laikinoji komisija nebuvo oficiali institucija? Ir kur tas raštas yra laikomas dabar?

– Žinau, kad šis dokumentas saugomas valstybinės institucijos. Keista, kad iki šiol kalbama esą jis atsiradęs vos ne iš kažkoks pogrindžio. Jį turėjo Atkuriamojo Seimo laikinoji komisija. Jį, kaip ir kitus dokumentus, gavome iš KGB archyvu.

K.D. Prunskienė VAT jau ginčijo savo parašo autentiškumą, nors 1992 metais to nedarė. Tada ji kalbėjo, kad parašas esąs jos, tačiau buvo pasirašiusi keliuose tuščiuose popieriaus lapuose, o jie vėliau sufalsifikuoti. Eksperimentu išvada buvo kita: ir tekstas, ir parašas buvo pačios K.D. Prunskienės.

Suprantu, kad jei turėtume tik ši vieną dokumentą, galėtume svarstyti įvairias versijas. Tačiau AT buvo pateikta kitų dokumentų (registravimų)

numerai, asmens ir darbo bylos ir t.t.), kurie patvirtino bendradarbiavimo faktą, tad AT sprendimas buvo pagristas, teisėtas ir be jokių naujų aplinkybių ar trūkumų. Kodėl byla buvo persvarstyta, bent jau aš, nežinau.

– Tai patvirtina ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centro darbuotojai teigdamai, kad jei ir nebūt K.D. Prunskienės pasižadėjimo ar asmens kortelės, pakaktų kitų bendradarbiavimo įrodymų.

– Būtent. Man susidaro įspūdis, kad dabartiniai Liustracijos komisijos atskleisti bendradarbiavimo su KGB faktai paremti kur kas mažesniais įrodymais negu K.D. Prunskienės atveju.

– 1992 metais buvote politinių įvykių sūkuryje. Kaip komentuotumėte K.D. Prunskienės nevienkartinius pareiškimus, kad anuo metu "sutapo KGB struktūrų ir AT vadovybės interesai"?

– Mes tokį dalykų tuo metu nejutome. Tai pačios K.D. Prunskienės reikalas. Kyla tik vienas klausimas: ji galėjo bendradarbiauti, bet nepadaryti nusikaltimo. Apie minėtās AT komisijos sąsajas su struktūromis, su kuriomis bendradarbiavo pati K.D. Prunskienė, kalbėti reikėtų su ja pačia. Bandymai kitus sieti su sovietų saugumu yra tik noras paneigtai tai, ką nustatė AT 1992 metais.

– Kaip vertinate lingvistinius VAT išvedžiojimus dėl termino "bendradarbiauti", kuris, remiantis "Dabartinės lietuvių kalbos žodynu", išaiškinamas tik kaip neva išteisinanti savoka, reiškianti "bendrai su kitais dirbti"? Nors vadinamasis agentų įstatymas bendradarbiavimą apibrėžia kaip ir bet kokį užduočių vykdymą.

– Keista, kai žodynai yra interpretuojamas savitai. Kaip galima bendradarbiauti be kontakto, be bendrų interesų, jų vykdymo. Jei teisėjams neužtenka žodyno, tai K.D. Prunskienės pasižadėjime aiškiai parašyta: "sutinku padėti Valstybinio saugumo organams spręsti kai kuriuos juos dominančius klausimus". Tegu visi pasiskaito tai, kas jis pačios ranka parašyta, ir bus aišku, kas yra "bendradarbiavimas". Arba pateikia kitą šios savokos išaiškinimą.

– Ši byla jau ne pirmi metai komentuojama labai prieštaragingai. Pavyzdžiu, Jurgis Jurgelis, buvęs AT laikinosios komisijos narys, o vėliau tapęs ir šalies saugumo vadovu bei panašių reikalų specialistu, kalbėjo, kad komisijos darbas buvo šališkas, politizuotas, bei iš esmės sveikino išteisinamąjį VAT sprendimą. Jums atrodo visiškai priešingai. Kaip žmonėms susivokti, kuris yra teisus?

– Na, koks jau ten J. Jurgelis specialistas. Jis visada teigė, kad néra matęs K.D. Prunskienės pasižadėjimo originalo. Taip gal ir buvo: kai AT komisijoje buvo parodytas originalas, tai jis ir nedalyvavo. O aš dalyvavau ir mačiau.

O kalbėti apie kažkokį politinį susidorojimą yra nerimta. Tuo metu jau pradėjo formuotis partijų užuomazgos. Kadangi komisijos dauguma buvo dešinieji, o K.D. Prunskienė visada buvo arčiau kairiųjų, tai ji gal mano, kad tokiai pasiaiškinimais galima sugriauti pasitikėjimą AT sprendimui. Jokių specialių pritempimų nebuvo. Juk mes turėjome medžiagos ir prieškitus tuomečius politikos veikėjus, tačiau dėl įrodymų stigiaus į teismus kreiptasi nebuvo.

Man, kaip teisininkui, labiausiai nerimą sukėlė, kad VAT, išnagrinėjės bylą be suinteresuotųjų asmenų, atėmė iš jų įstatymo nustatytą teisę jo sprendimą apskursti. Tai absoliučiai diktatoriškais metodais išspręsta byla. AT laikinosios komisijos pirminkui Baliui Gajauskui bei pavaduotojui K. Motiekai, kurie patys pateikė daug medžiagos teismui, VAT neleido dalyvauti bylos svarstyyme, nes esą neturėjome teisės susipažinti su slapta mūsų pačių pateikta informacija.

Ar ne mūsų teisingumo paradoksas? Tai buvo šiurkštus Civilinio proceso kodekso reikalavimų pažeidimas.

– O kur buvo teisėjų garbės teismai ar kitos teismų savivaldos ar savigarbos institucijos, kodėl į tuos pažeidimus, apie kuriuos netik jūs kalbate ne pirmi metai, niekas nereaguoja? Visi tuos sprendimus priima normaliai, supratinai. Gal kažkur neteisus esate jūs?

– Būčiau labai dėkingas toms institucijoms, kurios atsilieptų į mano pareiškimus ir

pasakyti, nurodytų motyvus, kuriais remiantis būtų galima tvirtinti, kad esu neteisus. Klausimą reikėtų kelti į ginčo lygmenį ir spręsti jį iš esmės. Tačiau visos institucijos yra lyg vandens į burną paėmusios, nes mato, kad esu teisus. Kartu jos nieko nedaro, kad VAT klaidą ir bylos nagrinėjimo trūkumus ištariantys aukštesnių instancijų teismai. Kadangi ši byla turėjo ir politinę potekstę, tad tie trūkumai įgyja dar didesnį mastą. Išlapinti bylą, neprileisti oponuojančios pusės lengviausia, tačiau tai yra labai neigiami dalykai teismų praktikoje.

Vanduo yra drumsčiamas ir toliau, visuomenėje kelia mas nepasitikėjimas AT sprendimui, laikinosios komisijos darbu. Manau, kad tokie dalykai atsitiktinai nevyksta.

– Ar Seimo narių raginamas po to, kai reikalą sudaino teismas, viešai paskelbtu su "Šatrijos" byla susijusių medžiagą nebus pavadintas eiliniu politikavimu, sąskaitų suvedimu, noru susidoroti ar panašiai?

– Kadangi VAT sprendimo apskursti yra neįmanoma, tai nelieka jokio kito būdo vieną tiesą pateikti visuomenei, tik raginti tai daryti Seimo nariams. Triukšmo yra daug, tačiau pirminių šaltinių nepateikiama. Nemanau, kad reikia viešinti visą su K.D. Prunskiene susijusių medžiagą, tačiau būtų labai naudinga, jei būtų paskelbtas ir viešas 1992 m. AT, ir išlapintas 2003 m. VAT sprendimas.

Visi pamatyti, kad vieno teismo sprendime kalbama apie vienus dalykus, o kitame – visai apie kitus. VAT remiasi tik pasižadėjimo neautentiškumu, tačiau AT remesi daugeliu kitų argumentų, kurie iki šiol nepaneigti.

Ryžtingumą šiuo atveju turėtų parodyti Dalios Kudytės vadovaujama Liustracijos komisija – jai niekas nedraudžia, ji néra saistoma jokiais teismų sprendimais, tad galėtų skelbtai esamus ar dar nežinomus su šia byla susijusių dokumentus. Jeigu į šį procesą išitrauktų trečioji, nesuinteresuota, šalis, tikiuosi, né vienas teismas nesiryžtų priimti abejotinį sprendimą.

Rimantas VARNAUSKAS
"Ekstra"

Nr. 33, 2005 08 16-21



Prisiekę kovoti Tėvynei...

(atkelta iš 1 psl.)

Užėjus okupantui, gen. P.Plechavičiaus pakviesti šio krašto žmonės susibūrė į Vieninę rinktinę, drąsiai žengė partizanai ginti savo gimtujų sodybų. Supratę, kad kova pavieniui nevaisinga, vieni iš pirmųjų Lietuvoje susijungė į Tauro apygardą ir išsirinko vieningą vadovybę. Tad šiandien linkiu mums: būkime vieninti – laivę iškovojo, tačiau privalome ją saugoti. Galėsime ilstis tik tada, kai gausus būrys jaunimo tės pradetus mūsų darbus“, – renginio metu kalbėjo Seimo narys, LPKTS pirm. dr. P.Jakučionis.

“Lietuvos valstybė netu-

jampolės aps. skyrių vadovai ir nariai, Lietuvos šauliai, skardupiečiai išreiškė pagarbą – padėjo gėlių prie paminklo Tauro partizanų apygardos žuvusių kovotojų atminimui. Gėlių padėta ir ant kunigo Gedgaudo bei partizanų kapų Skardupių kapinėse. Medžių viršūnėmis nuaidėjo Lietuvos kariuomenės DLK Vytenio bendrosios paramos logistikos bataliono karių išsautos salvės.

Šios iškilmingos šventės proga LLKS vadovai Lietuvos laisvės kovotojams, pri-siedantiems prie rezistencijos istorijos įamžinimo, įteikė garbės raštus, V.Raibikis



Pranešimą skaito V.Raibikis

rės ateities, jei nesugebėsime tinkamai ir patriotiškai išaukleti jaunosios kartos. Vardan žuvusių mūsų bendražygių turime būti stiprūs ir atsakin-gi už augantį jaunimą, privalome kovoti, kad jaunoji karta būtų tinkamai išugdyta ir supažindinta su Laisvės kovų istorija,“ – kvietė LLKS prezidiumo pirm. J.Čeponis.

“Mes, lietuviai, gyvendami nepriklausomoje valstybėje, iki šiol nesugebėjome pagerbti Laisvės kovotojų, kurie mylėjo savo tėvynę, o ne materialines vertybės, – sostinėje nepastatėme paminklo Nežinomam partizanui. Privalome atsakingai apie tai pagal-voti“, – sakė buvęs Lietuvos kariuomenės vadas dim. gen. mjr. J.Kronkaitis.

Renginio metu taip pat kalbėjo Seimo narys V.Vrubliauskas, Marijampolės aps. administracijos virš. A.Mitrulevičius. Marijampolės aps. KASP kpt. Paukštys perskaitė LR KASP vado plk. ltn. A.Plieskio sveikinimą Lietuvos Laisvės kovotojams.

Skambant “Lietuva brangi“, buvusių Lietuvos partizanų delegacijos nuo LLKS apygardų, Seimo nariai, Marijampolės aps. administracijos ir rajono savivaldybės vadovai, Lietuvos kariuomenės karininkai, Krašto apsaugos savanoriškųjų pajėgų kariai, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos ir Mari-

tarė partizanišką “aciū” Marijampolės r. bei Skardupio bendruomenės vadovams, renginio metu dainavusiems Marijampolės buvusių tremtinių ir politinių kalinių choristams ir vadovei L.Venclovienei, Kauno aps. Vytauto Didžiojo rinkt. šaulių ansambliai “Trimitas“ bei Skardupio bendruomenės moterų ansambliai – visiems, padėjusiems surengti šią šventę. Buvęs Marijampolės r. me-ras, Skardupių bendruomenės pirm. J.Vaičiulis Šv. Mergelės Marijos krikščionių pagalbos parapijos organizacio-nio komiteto vardu įteikė padėkas nusipelnusiems skardupiečiams bei dim. gen. mjr. J.Kronkaičiui, LPKTS Marijampolės skyriaus bei Tauro apyg. partizanų bei tremties muziejaus vadovams, Marijampolės aps. adminstracijos virš. A.Mitrulevičiui, rajono merui V.Braižiui, kunigui R.Žukauskui.

Šventės svečiai buvo pakviesi dar pabūti kartu ir pasivaišinti kareiviška koše. Buvusios klebonijos sode J.Vaičiulio iniciatyva buvo surengtos jaunimo sportinės varžybos. Nugalėtojams apdovanojimus įteikė buvę Tauro apyg. partizanai: V.Raibikis, dim. kpt. A.Lukša ir dim. gen. mjr. J.Kronkaitis.

Dalia
MACIUKEVICIENĖ
K.Janavičiaus nuotraukos

Tauro apygardos susikūrimo istorija

1945 m. rugpjūčio 15 d. Skardupiuose buvo įkurta Tauro partizanų apygarda. Iki to laiko Suvalkijoje kovojo per penkis tūkst. partizanų. Gausūs Laisvės kovotojų būriai veikė savarankiškai. Apygardos įkūrimo iniciatorių buvo Skardupių parapijos klebonas kun. Antanas Ylius, plk. Butkevičius-Lubas, kpt. Leonas Taunys, ltn. Vytautas Gavėnas-Vampyras.

Kazlų Rūdos miškuose buvo dislokuotas Vytauto Bacevičiaus-Vygando vadovaujamas batalionas, Veiverių valsč. – ltn. A.Arlausko Geležinio Vilko kuopa. Senovaitis-Šiaurys vadovavo Prienų būriui, kuris gegužės mėn. buvo performuotas į Geležinio Vilko aštuoną kuo-pą. Jos vadu paskirtas leitenantas Kučinskas-Klevas. Marijampolės aps. pietinėje dalyje veikė Vytauto Gavėno-Vampyro dalinys, Žuvinto palių masyve – Vlado Gavėno-Tarzano būrys.

1945 m. liepą Skardupių klebonijoje įvyko steigiamasis Suvalkijos partizanų vadų susirinkimas, kuriame dalyvavo kun. A.Ylius, V.Gavėnas, kpt. Leonas Taunys, J.Pileckis. Įsteigtas Tauro apyg. partizanų štabas. Jo viršininku išrinktas kpt. L.Taunys-Kovas. Priiinta štabo darbo programa.

Rugpjūčio 15 d. Skardupių klebonijoje įvyko štabo narių ir partizanų vadų bei grupių atstovų susirinkimas, kurio metu įkurta Lietuvos partizanų Tauro apygarda, nustatytos ribos – visa Suvalkijos teritorija. Apygardos vadu išrinktas kapitonas Leonas Taunys-Kovas. Štabo viršininku patvirtintas Stirnos bataliono vadas leitenantas Bacevičius-Vygandas, apygardos vado adjutantu – Pileckis-Brokas, ginklavimosi skyriaus viršininku – A.Ratkeliš-Oželis, žvalgybos – Vaclovas Pupelis-Tautvydas, sanitarijos ir ūkio – Antanas Ylius, kuris kartu ėjo ir apygardos kapeliono pareigas. Apygardos laikraščio “Laisvės žvalgas“ redaktoriumi paskirtas Vytautas Radzevičius-Vaidila. Nutarta įsteigti penkias rinktines: Vytauto, Perkūno, Stirnos, Patrimo ir Geležinio Vilko. Priimtas Tauro apygardos partizanų statutas, susidedantis iš 38

punktų. Jį reikalauta besąlygiškai vykdyti.

Jau kitą dieną po apygardos įkūrimo įvykusiam posėdyje nutarta įsteigti Lietuvos išlaisvinimo komitetą. Komiteto pirmininku patvirtintas plk. Butkevičius, pirmuoju pavaduotoju – kpt. Taunys, antruoju – kunigas A.Ylius, nariai – Bacevičius, Pileckis, Radzevičius. Komitetas parašė kreipimąsi į visus Lietuvos partizanus ir visuomenę, siūlė visoje Lietuvoje steigti partizanų apygardas, turėti bendrą vadovybę. Komiteto nariai užmezgė ryšius su visos Lietuvos partizanų vadais ir pogrindžio atstovais.

1945 m. spalio 12 d. Skardupių klebonijoje įvyko pasutkinis Lietuvos išlaisvinimo komiteto posėdis, nes spalio 21–22 dienomis prasidėjo suėmimai. Marijampolėje buvo suimti Kulboka, Šačkus ir keli pagrindiniai veikėjai. Naktį Skardupiuose suimti kunigas A.Ylius ir plk. Butkevičius. Iš viso areštuota 17 asmenų. Suėmimo išvengė Tauro apyg. vado adjutantas Pileckis, V.Gavėnas, Ratkelis, Z.Drunga, kuris po kpt. Taunio-Kovo suėmimo perėmė Tauro apyg. vado pareigas ir pasivadino Mykolui Jonui. Jis tėsė pradetus darbus, stiprino vidinę organizaciję struktūrą. Ieškojo būdų susijungti su kitomis apygardomis.

Tauro apyg. vadovybė Kazlų Rūdos miškuose rengė kursus eiliniams partizanams ir vadams, suteikdavo jiems laipsnius. 1946–1947 m. buvo parengta per 50 puskarininkų ir partizanų leitenantų.

Per visą partizaninį karą Tauro apyg. buvo viena iš kovingiausių. Daugelis jos surengtų karinių operacijų buvo gerai parengtos.

Tauro apyg. atliko svarbūs vaidmenį užmegzdama ir palaikydama ryšius su užsienio lietuvių politiniais centrais, Vyriausiuoju Lietuvos išlaisvinimo komitetu. Tauro apyg. vadovybė stengėsi ap jungti visos Lietuvos laisvės kovotojų pajėgas ir įkurti vyriausią karinę ir politinę vadovybę.

1946 m. gegužės 3 d. Tauro apyg. vadas mjr. Z.Drunga tarėsi su iš užsienio atvykusiais J.Deksnui-Alfonsu

Hektoru ir V.Staneika-Stanevičiumi dėl bendros karinės ir politinės vadovybės susūkrimo. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. štabe birželio 6 d. įvykusiam pasitarime buvo įkurta Lietuvos ginkluotojo pasipriešinimo organizacija. Sudarytas Vyriausias Lietuvos atstatymo komitetas (VLAK). Rugpjūčio 12 d. partizanų vadų ir VLAK atstovų suvažiavime buvo suformuotas Vyriausias ginkluotų pajėgų štabas, kurio nariais tapo Tauro apyg. vadas mjr. Drunga-Mykolas Jonas, Vytauto rinkt. vadas V.Gavėnas-Vampyras. Žuvus Drungui, Tauro apyg. vadu tapo ltn. Baltūsis-Žvejas, kuris pradėjo eiti ir VGPŠ nario pareigas. Štabo adjutantu paskirtas Juozas Lukša-Skirmantas.

Tauro apyg. vado Baltūsio-Žvejo pastangomis 1947 m. sausio 15 d. Vilkaviškio aps., netoli Pilviškių, įvyko Pietų Lietuvos ir Žemaitijos partizanų vadų pasitarimas, kuriame buvo sudaryta nauja sajūdžio vadovybė. A.Baltūsis-Žvejas išrinktas vyriausiuoju Lietuvos ginkluotų pajėgų štabo viršininku.

A.Baltūsis užmezgė ryšius su Algimantu, Vytauto, Vyčio, Dainavos ir Kęstučio apygardomis, informavo jas apie naujos vadovybės sudarymą. Energingai pradėtas partizanų pajėgų vienijimas sutriko po A.Baltūsio-Žvejo žūties 1948 m. vasario 2 d. Balandžio 28 d. žuvo štabo viršininkas V.Štrimas, rugpjūčio 10 d. – Aleščikas-Rymantas. Laikinai Tauro apyg. vadu buvo paskirtas Vitkauskas. Jis pasiūlė Vakaru Lietuvos srities Jūros vadui kpt. J.Žemaičiui-Vytautui formuoti naują vadovybę.

1949 m. vasario 2–22 d. Radviliškio r. Miknaičių kaime įvyko visos Lietuvos partizanų vadų susirinkimas, kuriame organizacija buvo pavadinta Lietuvos laisvės kovos sajūdžiu. Vadovavimas Laisvės kovai iš Suvalkijos persikėlė į Žemaitiją.

Tauro apyg. partizanų kova tėsėsi iki 1953 m. pabaigos. Paskutiniai Tauro apyg. laisvės kovotojai žuvo 1955 m. vasarą.

**Vytautas RAIBIKIS,
atkurtos Tauro apyg.
vado pavaduotojas**



Pokario audrose

Bronius Znaidauskas ir Zigmas Švenčionis susipažino besimokydami Kaišiadorių gimnazijoje dar 1940 m. Zigmo gimtinė – Ilgakiemio k., Žaslių valsč., o Bronius – Juknionių k., Žiežmarių valsč. Mokydamiesi gyveno viename kambaryje, tapo gerais draugais. Tėveliai buvo pasiturintys ūkininkai, tad leido vaikus į mokslus, išmokė ne tik krikščioniškos moralės, bet subrandino juose didelę meilę tėvynei. Žinoma, pirmiausia – pagarbą vyresniams, sunkiam žemdirbio darbui...

Vokiečių ir sovietų okupacijos metais jaunuoliai nesėdėjo rankų sudėjė, o su draugais platino patriotinę spaudą. Nešiojo po Kaišiadoris ir jo apylinkes laikraščius "Laisvės kovo tojas", "Laisvei bundant", klijavo atsišaukimus, dalijo agitacinus lapelius. Dalis šių spaudinių jau 1943–1944 m. buvo spausdinami Laumėnų k., Aukštostos Panemunės valsč., Antano Mildažio sodyboje įrengtoje spaustuvėje. Bronius Znaidauskas savo prisiminimuose teigia, kad tokį jo elgesį paskatino ne tik tėveliai, draugai, bet ir tuometinis gimnazijos auklėtojas kapelionas Juozapas Meidus (vėliau – kanauninkas, 1959–1962 m. Kaišiadorių vyskupijos valdytojas). Jaunuoliai matė, kad kiekvienas okupantas Lietuvoje darė savo kruviną tvarką: sovietai 1941 m. birželį trėmė į Sibirą geriausius mūsų žmones, vokiečiai vežė darbams į Vokietiją. Vieną 1943 m. vasaros sekmadienį vokiečiai apsupo Žiežmarių bažnyčią, kurioje šv. Mišių klausėsi ir Bronius bei dvi jo seserys. Vokiečiai, nutraukę pamaldas, sodino jaunimą į mašinas, kad išvežtų darbams į Vokietiją. Jiedu su vyresniaja išsisuko, o jaunelė taip ir iškeliau į nežinomybę...

Grįžo sovietai į Lietuvą sužvérėję, trėmė ir šaudė lietuvius be didesnės atrankos. Į miškus išėjo dauguma jaunimo, kuriuos lietė mobilizacija į sovietinę kariuomenę. Reikėjo rinktis: mirti Ryti fronte už okupantų pergalę ar žūti savame krašte, kovojant su juo. Štai dalis archyvinų duomenų apie pasipriešinimą aprašomose vietovėse:

Dauguma neatėjusių į šaukimo punktus pasirinko partizano dalią... 1944 m. pavasarį Kaišiadorių gimnazijos moksleivai sudarė Lietuvos laisvės kovo tojų sajungos branduoli, vėliau išėjo į gen. P. Plechavičiaus Vietinė rinktinę.

1945 m. Bronius Znaidauskas ir Zigmas Švenčionis susitiko Kaune, ketindami studijuoti aukštojoje mokykloje. Prie jų prisidėjo ir Antanas Piliponis iš Medinių Strėvininkų k. Jis buvo keletai metais už juos vyresnis (g. 1919 m.), turėjo rezistenčinės kovos patirties. Tai jis 1943–1944 m. Barevičių k. pas Tamošiūnų leido laikraštį "Laisvei bundant". Tuo metu jaunuolis jau buvo baigęs gimnaziją ir dirbo mokytoju Gojaus pradžios mokykloje. Turėjo jaunesniojo leitenanto laipsnį, Pilėno slapyvardį. Priartėjus frontui, leidyba buvo nutraukta, ieškota kitų kovos su okupantu metodų.

Jau 1945 m. vasarą Vaiguvos miškuose (Kruonio apylinkė) studentas filologas Algimantas Lisauskas, Simona Pūras, Marijonas Spurgis, Antanas Morkūnas, talkinant Antanui Piliponiui, išsikasė bunkerį, gavo rotatoriu ir pradėjo leisti partizaninę spaudą. Išleido 3 laikraščio "Partizanas" numerius, daug atsišaukimų. Partizanų spaudiniai buvo platinami Didžiosios Kovos apygardos dalyje. Leidyba nutrūko, kai rotatorius nepataisomai sugedo. Be to, apylinkėse pasirodė Aukštostos Panemunės valsčiaus stribai. Mūšio metu partizanai nenukentėjo, o vienas stribas buvo sužeistas. Išgelbėjo vyrus tėviškės miškas.

Antanas Piliponis įstojo į medicinos fakultetą, norėjo tapti mediku. Jis pristatydavo savo draugams spaudinių iš Vaiguvos miško, gaudavo ir medikamentų. Zigmas Švenčionis irgi rado kelių prie nelegalios spaudos. Vaikinai literatūrą ir medikamentus pristatydavo Žaslių ir Žiežmarių valsčių partizanams. Į pagalbą partizanams išsiraukė ir jų šeimų nariai. 1946 m. pavasarį, per Nemuno potvynį, jie buvo areštuoti. Tada Bronius Znaidauskas gyveno Kaune, Italijos gatvėje. Tardytojai daug žinojo apie vaikinų veiklą, leidybą, spaudos platinimą. Vienas kito neišdavė, nors du kartus jiems buvo rengiama akistata. Matydavo, kad draugai buvo

kankinami, ypač Bronius. Jis sparodavo, pririšdavo prie kėdės ir mušdavo į galvą ir veidą... Gal per daug vaikinų sužalojo, o tas atkakliai gynesi, draugai neišdavė, tačiau tik jam – vienam iš šimto – pavyko ištrūkti į laisvę.

1947 m. vasario pradžioje NKVD būrys užpuolė partizanus netoli Juknonių k. Daug partizanų žuvo, sužiestus paėmė į nelaisvę. Tardomas vienas partizanas prasitarė, kad pas Znaidauskus visada rasdavo vietas pailsėti ir pavalgyti. Jau vasario 7 d. buvo areštuota 12 apylinkės žmonių, tarp jų ir du partizanai. Areštauto ir tėvą Mykolą, jo dukteris Onutę ir Pranę bei sūnų Kostą. Lygiai po metų Bronius tėvas ir brolis buvo nuteisti po 10 m. Sibiro lagerių, o seserys – po 6 m. Mykolas Znaidauskas mirė lageryje 1950 m., dukters gržo namo 1953 m., o sūnus – 1956 m. Savo namų nerado...

Jau slapstydamasis Bronius sužinojo, kad 1948 m. gegužės 22 d. žmonės bus vežami į Sibirą. Motina Emilia sunkiai sirgo, tad jis su broliu pasislėpti negalėjo. Naktį kareiviai ir stribai apsupo sodybą. Motiną stribai su patalais išnešė į vežimą ir nuvežė į vagoną Kaišiadoryse. Bronius slapstėsi Lietuvoje, o brolis pabėgo į Latviją.

Zigmą Švenčionį 1946 m. nuteisė 10 metų. Kalėjo Intos lageryje. Po 10 metų gržo į Lietuvą. Antaną Piliponį 1946 m. nuteisė 10 metų lagerio. Kalėjo Dubravlage, Permėje. Gržo į Lietuvą 1955 m.

Žmogaus jaunystė – tai laikas, kai nusisžymi gyvenimo keliai. Vieni puola į mokslus, kiti imasi mokyties darbo. Mūsų papasakotoje istorijoje jaunuoliai pasirinko tarnavimo tėvynei keliai. Išvargė lagerius, pražilusiais plaukais ir aplaužytu likimu stovėjo jie Atgimimo metu prie ilgai slėptos nuo okupanto Trispalvės ir garsiai kalbėjo, kad jei likimas duotų jiems kitą gyvenimą, jie nueitų senomis pėdomis... Kalbėjo ne apie patirtas kančias, bet apie sutiktus žmonės, kurie atidavė gyvybes už tėvynę: Didžiosios Kovos apygardos rinktinės vadą Petrą Klimavičių-Uosį, kuopos vadą Mykolą Kuzinevičių-Serbentą, būrio vadą Antaną Praškevičių-Narsuoli, kaimynus Joną, Antaną ir Petrą Slaninas, Simoną ir Albiną Visocokus, Vytautą ir Zigmą Naudžiūnus. Ir apie penkis Petro ir Antaninos Lekavičių iš Saulučių (Vilčkų) k. (Kruonio valsč.) vaikus, atidavusius savo gyvybes už tėvynės laisvę: Zigmą, g. 1912 m., Albiną, g. 1925 m., Genę, g. 1926 m., Vytautą, g. 1923 m., Juozą, g. 1921 m. Tėvas jau buvo miręs, tad okupantas nutarė sunaišinti visą patriotų giminę: motiną, jauniausią sūnų Pranuką, g. 1932 m., dukterį Marijoną, g. 1929 m. – 1949 m. balandžio 14 d. ištrėmė į Irkutsko sr. Kirovo r. Motina tremtyje 1955 m. mirė, o vaikai 1958 m. grįžo į Lietuvą... Šešios vienos šeimos aukos ant tėvynės laisvės laužo...

Stanislovas ABROMAVIČIUS, rašytojas

O buvo taip...

Šeštojo dešimtmecio pabaigoje atostogaudamas savo gimtinėje, Būdininkuose, aplankiau tame pačiame sodžiuje gyvenančią savo seserį Janiną. Nesenai iš Intos lagerio buvo sugrižusi jos vyro Antano sesuo Onutę. Ten buvo ištekėjusi, grįžusi gimtinė su savo vyru buvusiu partizanu Bالي. Be išgyventų kančių sovietų konklageryje jie turėjo rūpestį prisiregistruoti Marijampolėje (tuometiniame Kapsuke). Balsys jau buvo susiradęs žmogų, kuriam sumokėjus apie du tūkstančius rublių, šis prisiregistruot.

Panorau žmogui padėti, kad neįreikėtū duoti kyšio. Mat tuometinis miesto vykdomojo komiteto pirminkas buvo pedagoginės mokyklos mokslo draugas. Kadaisė kartu žaidėme mokyklos krepšinio komandoje. Galvojau, paduosiu užpildytus registracijos lapelius, jis pasirašys, patvirtins, ir viskas. Nuvykės tik trečią kartą radau jį kabinete. Paaiškinės dėl ko kreipiūosi padaviau registracijos lapelius. Jis, dirstelėjės, trenkė ant stalą sakydamas: "Aš labai nekenčiu advokatū".

Pasičiupau popierelius ir sprukau į gatvę. Po tokio vizito Balsys greitu laiku paklojo tam tarpininkui pinigų ir buvo priregistruotas. Žinojau, kad nenorėdamas pakenkti Bاليui, aš negalėsiu savo mokslo draugui pasakyti: "O kad tu žinotum, Juozuk (toks jo vardas), kaip aš nekenčiu vagių."

Visais laikais buvo vagių, svarbu tik rasti "šaltinėli". Ar beateis tokie laikai, kada žmogus, nors ir turėdamas "šaltinėli", nebedris iš jo semti?

Noriu priminti, kad šitas pirminkas, kadaisė turėjės galią prekiauti žmonių likimais, teisėjaudamas krepšinio varžyboms buvo ištiktas širdies infarkto, sudrabo sporto salėje. Priregistruodamas buvusį politinį kalini, jis man būtų palikęs gražų prisiminimą... Po kurio laiko ir Balsys iškėlė Anapilin, palikdamas labai malonų prisiminimą. Gaila, aš jam negalėjau padėti.

JUOZAS KUČINSKAS

Pagerbkime pasiaukojusiuosius

Svečiuodamas pas sovietinių lagerių bendražygę Gražiną Puišienę susipažinau su jos vyro broliu Broniumi Puišiu, gyvenančiu Panevėžyje. Stebėjau ir stebėjausi, kaip šitas auksine širdimi ir begaline kantrybe Dievo apdovanotas žmogus, švelniai šypsodamas, veda pric stalo savo žmoną, kuri pati nevaikšto, nes kairė pusė paralyžiuota. Švelniai ją sodina ir, pastatęs kėdutę, deda valgius. Pasukui šalia sodina trisdešimt penkerių metų dukterį, po traumos nekalbančią, negalinčią nei pavalgyti, nei apsitraulti.

(keliamas į 7 psl.)

Šaukimo į sovietų armiją data	Rodikliai valsčiuose		
	Kaišiadorių	Žaslių	Žiežmarių
1944-08-30 Turėjo šaukimus	473	1222	590
atėjo į punktus	417	395	526
išėjo į frontą	110	235	326
1944-09-10 Turėjo šaukimus	732	1222	1152
atėjo į punktus	443	426	546
išėjo į frontą	112	259	338
1944-09-26 Turėjo šaukimus	732	1797	1214
atėjo į punktus	489	521	555
išėjo į frontą	150	299	356



Pagerbkime pasiaukojusiuosius

(atkelta iš 6 psl.)

Tik keliais garsais ir ges-tais išreiškiančią savo pagei-davimus. Tėvas švelniai ją valgydina ir kalbina. Kitą ry-tą, pavėlavusi į autobusa, pa-prašiau jo mane pavėžeti iki Ukmegės. Mielai sutiko. Ir vėl su grauduliu stebėjau, kaip sunkiai jis vedė prie au-tomobilio savo žmoną, su-vargu į jį įsodino. Duktė šlub-čiodama nuėjo pati, ir, tévo padedama, įsėdo. Paaiškėjo, jog juodvi be savo globėjo vienos nepasilieka. Atsisve-kindama pasakiau: "Jūs esa-te gyvas šventasis".

Draugė buvo pasakojuusi, kad Broniaus Puišio šeima buvo ištremta į Sibirą, o pats šeimininkas liko Lietuvoje, es tuo metu, kai atvyko vežti, jo nebuvo namuose.

Manau, kad tokį pasiaukojusį šeimos vyra ir tévą bū-tina apdovanoti. Be abejo, šeima gauna pensijas ar pa-šalpas, bet to neužtenka. Yra labai daug pavyzdžių, kai še-imoję esant kuriam nors jos nariui neįgaliams, tévas "neria į krūmus"... Motinai vienai tenka rūpintis negalias ištik-tu vaiku. Yra išimčių, itin retų atvejų, kai vyras globoja ne-galias ištiktą vaiką ar žmoną.

Kokél tiek mažai dème-sio sulaukia tokie šventi šei-mos vyrai? Apie juos reikė-tų kurti poemas, filmus, apa-rašyti mokykliniuose vadov-eiliuose. Ypač pagerbti per Tévo dieną. Juk matome, kaip tragiškai apleistas ja-nimo auklėjimas, suvokia-me šių dienų šeimų ir visuomenės būklę.

Tekė STONIENĖ

Skelbimai

Rugpjūčio 20 d. (šeštadienį) Aukštelkų k., Radviliškio r., bus šventinamas paminklas Prisikėlimo apyg. Žaliosios rinkt. partizanų atminimui. Iš Radviliškio išvykstame 10.30 val. nuo parapijos bažnyčios. 11.30 val. prie pa-minklo bus aukojamos šv. Mišios. Aukštelkų mokyklos salėje vyks prisiminimų popietė. Pasivaišinsime arbata, atsineštomis vaišėmis.

Rugpjūčio 20 d. 10 val. buvusiame Margių vienkiem-yje, prie Radvilonių miško (Radviliškio r.), bus atidengiamas LGGRT centro lėšomis pastatytas paminklas 1948 m. spalio 23 d. žuvusiems LLKS Prisikėlimo apyg. Žaliosios rinkt. partizanams: būrio vadui Pranui Paluckui-Kadagiu, Aleksui Gabeniui-Puodeliui, Algirdui Gabeniui-Puodui, Petru Mickui-Zubriui, Valerijonui Umbrui-Klebonui.

Rugpjūčio 21 d. bus minimos 56-osios Vytauto Chalecko būrio partizanų žūties metinės. 12 val. Kuršėnų bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios. Po jų bus šventinamas pamink-las dviem neatpažintiems partizanams jų žūties vietoje.

Radviliškyje rastas Onos ZIZELEVIČIENĖS nukentė-jusio asmens (treminio) pažymėjimas Nr.012618. Kreiptis į Stasę Janušonienę, Radvilų g. 19-3, Radviliškis.

Išlikimas partizano priesaikai

Liepos 23 d. Jurbarko r. Juodaičių bažnyčioje buvo minimos Antano Liaudansko mirties metinės. Jas surengė duktė Antanina Liaudanskaitė, gyvenanti Juodaičiuose. I minėjimą atvyko giminės, kaimynai ir A.Liaudanską pažinojusieji.

Antanas Liaudanskas gi-mė 1896 m. Pagausančio k., Girkalnio valsč. Tévai turėjo 38 ha žemės. Šeimoje augo šešios seserys ir du broliai. Antanas baigė Juodaičių pra-džios mokyklą ir dvi Girkalnio gimnazijos klases. Tarnavo Lietuvos kariuomenėje. Grįžęs dirbo tévų ūkyje. 1931 m. sukūrė šeimą. Po jo vedybų Antano tévas padalijo sūnumus žemę, o dukterims išmokėjo dalis. Antanas iš té-vo gavo 19 ha žemės, dar nu-sipirko 7 ha miško. Šeimai, atrodė, nieko netrūko, augo sūnus Ipolitas ir duktė Antanina. Sodyba buvo pavyzdingai tvarkoma. Ji ir dabar yra viena iš gražiausių Jur-barko rajone. Ją prižiūrėjo sūnus Ipolitas, po sunkios li-gos 2001 m. miręs.

Okupacijos metais Antanas Liaudanskas buvo parti-zanų rėmėjas ir ryšininkas. Rėmė materialiai ir teikė rei-kalingą informaciją. Namuo-se buvo įrengta partizanų slé-p-tuvė. Tikriausiai jų namai bu-vo sekami, nes vieną 1945 m. liepos naktį buvo apsupti ir apvogti rusiškai kalbančiu-

žmonių. Jie pasiėmė arkli, pažadėjė jį grąžinti po paros. Praėjus parai, Antanui Liaudanskui buvo pranešta ateiti į nurodytą vietą Burbiškės miške pasiimti arklio. Iš ten A.Liaudanskas nebegrįžo – jis 1945 m. liepos 12 d. nužudė.

A.Liaudanskos kūnas bu-vo žiauriai išniekintas: nu-plėštos ausys, išmušti dan-tys, išbadytos akys, nulupti rankų ir kojų nagai. Ant kojų rasta arklio uodegos plaukų. Matyt, jo kūnas buvo priirištas prie arklio ir tampomas tarp medžių ir kelmų. Tačiau jis liko išlikimas savo išitiki-nimams ir duotai partizano priesaikai.

Atkūrus Nepriklausomy-bę buvo ieškomi žudynių už-sakovai, tačiau gautas atsa-kymas: "Tarp gyvujų jų né-ra". Apie Burbinės miške nu-žudytus žmones yra duome-nų LGGRT centre.

Skaitau "Treminį" nuo pirmojo numerio. Jame rašoma apie didelį skausmą, daugybę nerastų kapų, išniekin-tuosius, kankinius, tremtis ir kalėjimus, kur nuo bado ir šal-čio mirė daugybė žmonių. Visus juos palietė bolševiko ranka. Dėl tautos laisvés jie daug iškentė, praliejo krauso. Jų kančios per amžius kels kovos dvasią ir žadins meilę ir pasiaukojimą Lietuvai.

Aldona KLEIMIENĖ,
buvusi Intos lagerio
politinė kalinė

LPKTS Lazdijų skyrius rugpjūčio 23 d. kviečia pa-mineti Juodojo kaspino die-ną. 11 val. šv. Mišios Kryžių Švč. Mergelės Marijos koply-čioje, 12 val. bus šventinami atminimo ženklai – pamink-lai partizanams, žuvusiems už Lietuvos laisvę Janėnų ir Graužų kaime.

Dėmesio!

Rugpjūčio 27 d. (šeštadienį) 10 val. Kauno Pane-munės bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už žuvusių partizanus Albiną Juodį, Jurgį Miliauską ir Tautmilį. 11.30 val. Kauno r., Rokuose, buvusioje Jurgio Stasiulevičiaus sodyboje, jų atminimui bus pašventintas paminklas.

ILSĒKITĖS RAMYBĖJE

Jonas Kalečius

1929–2005

Gimė Vilniuje. Tėvas, kilęs iš Vokietijos, 1940 m. NKVD buvo sušaudytas su lenkų be-laisvių karininkais. Nepilnametis Jonas bu-vo suimtas už antisovietinę veiklą ir iki pil-nametytės laikomas Lukiskių kalėjime. 1947 m. nuteistas. Kalėjo Vorkutos lagery-je. 1953 m. grįžo į Lietuvą. Apsigyveno Vil-niuje pas motiną. Tais pačiais metais vedė. Užaugino tris sūnus ir dvi dukteris. Dirbo įvairius darbus. Aktyviai dalyvavo LPKTS veikloje.

Palaidotas Vilniaus Saltoniškių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame velionio žmoną, sūnus, dukteris ir artimuosis.

LPKTS Vilniaus skyrius

Elena Kasperavičiūtė- Daukšienė

1924–2005

Gimė Jakūbaičių k., Jurbarko valsč., Rasei-nių aps., pasiturinčių ūkininkų šeimoje. Še-imai buvo ištremta į Komijos ASSR Karževsko r. 1947 m. žuvo broliai partizanai. Tremtyje Elena sutiko gyvenimo draugą. 1958 m. grįžo į Lietuvą, į gimtajį kraštą. Mirė po sunkios ligos.

Užjaučiame dukteris, vaikaičius, artimuosius ir kaimynus.



LPKTS Jurbarko filialas

Vytautas Kazimieras Gailiušis

1921–2005

Gimė Anykščiuose. Už partizaninę veiklą 1947 m. nuteistas 25 m. Kalėjo Mordovi-vijos lageriuose. 1964 m. grįžo į Lietuvą. Apsigyveno Jurbarko r. Skirsnemunės kai-me. Mirė po sunkios ligos.

Palaidotas Girdžių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, giminės ir artimuosis.

LPKTS Jurbarko filialas

Vladas Baltrušaitis

1919–2005

Gimė Marijampolėje. 1945 m. karinio tribunolo nuteistas ir įkalintas Komijos la-geriuose. 1954 m. grįžo į Lietuvą. Užaugi-no du sūnus. Dirbo UAB "Kauno švara". Nuo 1991 m. – LPKTS Kauno sk. narys.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą, giminės ir artimuosis.

LPKTS Kauno skyrius



Vytautas Bogdanavičius

1955–2005

Gimė tremtyje – Krasnojarsko kr. Mansko rajone. Į Lietuvą šeima grįžo 1958 m. Vytautas sukurė šeimą, užaugino sūnų ir dukterį. Dirbo statybinėje organizacijoje.

Palaidotas Karmėlavos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą, giminės ir artimuosis.

LPKTS Kauno skyrius

Kviečiame

Į piligriminę pažintinę kelionę "Čekijos ir Saksonijos paslaptingos pilys ir kanjonai" (rugpjūčio 23–28 d.) išvyksime iš Kauno pilies aikštės rugpjūčio 23 d. (antradienį) 6.30 val.

Atsirado kelios laisvos vietas. Skambinkite kelionės organizatorei Irenai Pajarskienei tel. (8-37) 435343, (8-611) 23802.

*Lit. redaktorė - Jolita Navickienė
Korektorių - Dalia Maciukevičienė
Tech. redaktorė - Vesta Milerienė*

**Kaina
1,20 Lt**

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

TREMTINYS

SL 289

*Redaktorė - Audronė Kaminskienė
Red. padėjėja - Aušra Šuopytė*

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. 323204, faksas 323214, el.paštas: tremtinys@takas.lt LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

Spausdino AB "Aušros" spaustuvė, Vytauto pr.25, Kaunas. Ofsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3950. Užs. Nr.1123
Rankraščiai negražinami. Autoriaus nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos nuomone.